

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Румяна Йорданова Папанчева,
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас

Относно: дисертационен труд на Теодора Върбанова Върбанова.

На тема: „Инвестиции в нови технологии в средното образование като инструмент за интервенция, насочен към повишаване на ефективността на образователния процес“.

За присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.8 Икономика (Икономика и управление по отрасли: Публичен сектор).

Основание за становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед РД 38-580/11.09.2018 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

Информация за докторанта

Докторантът Теодора Върбанова Върбанова е родена на 2.02.1979. Завършва Езикова гимназия „Проф. д-р Асен Златаров“, Велико Търново с английски и немски език. През 2002 година завършва СУ „Св. Кл. Охридски“, Философски факултет като магистър по политология, а през 2005 взема втора магистърска степен по Стопанско управление, в СУ „Св. Кл. Охридски“, Стопански факултет. От 2000 до 2005 работи във Фондация „Приложни изследвания и комуникация“, а от 2005 до настоящия момент (2018) работи в Майкрософт. Професионалната ѝ реализация е пряко свързана с образователната сфера, обучението в богата на технологии среда и управлението на образованието чрез използване на иновационни подходи и съвременни технологични решения.

В периода 2013-2018 година е задочен докторант към Стопански факултет по професионално направление 3.8 Икономика (Икономика и управление по отрасли: Публичен сектор).

Дисертационният труд е обсъден на Разширен катедрен съвет на катедра „Икономика и управление по отрасли“ към Стопански факултет при СУ „Св. Климент Охридски“, проведен на 12.06.2018 г. Научен ръководител е проф. д-р Албена Вуцова.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от пет отделни глави, като всяка от тях съдържа уводна част, аналитична част и последващи заключения.

Библиографията включва 72 източника, от които 61 на чужд език и 11 източника на български език. Източниците включват научни публикации, нормативни документи, национални и международни анализи на експерти. Високата информираност на докторанта е основа за качествено самостоятелно изследване, формулиране на обобщения и изводи по темата.

В дисертационния труд са включени 11 фигури, 13 таблици и 5 графики, описани от докторанта в края на разработката. Дисертационният труд е оформен спрямо изискванията.

Актуалността на темата идва от връзката между прилагане на политики за качествено образование и повишаването на БВП. Навлизането на технологии във всички сфери на обществото води както до нужда от адекватно образовани кадри, така и до очаквания на обучаемите за висок стандарт на живот. Новите технологии се свързват с иновации и съотнесено към образованието е важно да се оцени ефектът от прилагани иновационни политики и вложени средства върху постигането на по-висока ефективност на образователния процес.

Основната **цел** на настоящия дисертационен труд е анализирането на въздействието от публичните инвестиции в системата на държавното средно образование, за повишаване на ефективността на обучителния процес в средните училища, идентифициране на съществуващи и нерешени проблеми и предлагане на възможни решения. Ясно и конкретно са дефинирани обекта, предмета на изследването. Изследователските хипотези са: публичните инвестиции по Национална програма „ИКТ в образованието“ на МОН (2012 – 2015 г.) са довели до повишаване на ефективността на образователния процес; инвестициите от Националната програма са по-ефективни в училищата, които са направили допълнителни собствени инвестиции от други източници и в други области.

Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В първа глава са разгледани образователни политики, свързани в въвеждане на информационни технологии и иновации в образователния процес. Направен е задълбочен теоретичен анализ на ролята на технологиите в образованието, инвестициите в образователната система и ефективността от тях, разгледани са образователни стратегии и образователни политики, базирани на технологии. Изводите са свързани с очертаване на зависимости между инвестициите в образованието от една страна и от друга – повишаването на БВП, получените образователни резултати и продължителността на интервенцията.

Във втора глава са анализирани международни и национални изследвания, свързани с въвеждането на нови технологии в образованието. На базата на тези изследвания са формулирани изводи за ролята на хардуерното оборудване като необходимо, но недостатъчно условие за ефективно образование и ролята на достъпа на учениците до технологии извън училище, у дома.

В трета глава докторантът е направил задълбочен анализ на националната програма „ИКТ в образованието“ за периода 2012-2015 година. Изяснени са количествени показатели, описани са резултати, очертани са и са анализирани недостатъци и проблеми.

В четвърта глава е изследван ефектът от направените инвестиции на национално ниво в рамките на прилагане на програмата „ИКТ в образованието“ за тригодишен период. За измерване на ефективността на инвестициите е използван подхода клъстерен анализ – йерархична клъстеризация, нейерархична клъстеризация и двустъпкова клъстеризация. Изследваните признаци са годишни индекси – на финансиране на един ученик, индекси на резултатите от външно оценяване по математика и БЕЛ за 4 и 7 клас, по БЕЛ за 12 клас, общ успех след 12 клас и обобщен индекс за училището. Обособени са 4 клъстера. Направен е анализ на изменението на стойността на индекса и обема на клъстера през тригодишния период. Използваните данни са получени официално от МОН по процедура за достъп до информация, иницирирана за целите на тази дисертация.

В пета глава на дисертационния труд е представено анкетно проучване за определяне на допълнителни дейности и инвестиции за по-големи ползи от използването на технологии в образователния процес. Резултатите от изследването са визуализирани и

структурирани с помощта на графики и таблици. Направени са обобщения и са формулирани изводи.

В заключението са синтезирани получените резултати от цялостното изследване. Докторантът:

- Отхвърля първоначалната хипотеза, че публичната инвестиция по националната програма „ИКТ в образованието“ е постигнала поставените цели за по-ефективен образователен процес.
- Потвърждава другите две хипотези, че инвестициите са по-ефективни там, където училището е направило собствени инвестиции от други източници и в други области.

Давам положителна оценка на научно-приложените резултати от изследването, с което потвърждавам изпълнението на поставените цели и задачи от докторанта.

Оценка на получените научни и научно-приложни приноси

На база направените изследвания и получени резултати докторантът е очертал три основни приноса, които са нейна лична заслуга.

- Изготвен е клъстерен анализ, чиито резултати доказват, че въздействието върху учениците от използването на ИКТ се обуславя не само от наличните хардуерни технологии. Аргументирана е необходимост от измерване на ефекта от въвеждане на новата методика на компютърно съпроводеното обучение върху образователните резултати.
- Направен е задълбочен анализ на компоненти и критериален апарат на НП „ИКТ в образованието“, доказващ, че инвестициите в нови технологии са комплексен процес и необходимо условие за изграждане на дигитални компетенции.
- Идентифицирани са причините от риск за технологичното изоставане и съответно неговото дългосрочно въздействие върху качеството на образователния процес.

Разработената методология може да се използва за анализ на ефективността на последващите инвестиции по програмата „ИКТ в образованието“ в периода 2015-2018 година, както и за реализиране на задълбочен анализ, който да служи за изграждане на стратегии и политики и за вземане на конкретни решения в сферата на образованието.

Оценка на публикациите по дисертацията

По темата на дисертационния труд са направени 5 публикации – 4 у нас и 1 в чужбина, 3 на английски език и 2 на български език. Една от публикациите е в сборник с доклади от международна научна конференция. Сборникът е индексирани в Web of Science. Другите 2 публикации на английски език са в сборник доклад от международна конференция, проведена у нас. Изданието е индексирани. Двете публикации на български език са в реферирани и рецензирани научно-методическо списание.

Оценка на автореферата

Авторефератът представя дисертационния труд в синтезиран вид. Има обем от 61 страници. Отговаря на всички изисквания като структура и съдържание.

Заклучение

Докторантът демонстрира задълбочени знания по темата, умение за точна и целенасочена работа с литературни източници, аналитична мисъл, цялостна визия за проблемите в образователната сфера и работещи стратегии и политики за тяхното преодоляване.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАС и Правилникът му за прилагане в СУ „Св. Кл. Охридски“.

Убедено давам своята положителна оценка за направеното изследване и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор” на Теодора Върбанова Върбанова в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.8 Икономика (Икономика и управление по отрасли: Публичен сектор).

20.10.2018

гр. Бургас

подпис:

/проф. д-р Румяна Папанчева/